

PÖLLUMAJANDUSTÖÖTAJA, LAMBA- JA KITSEKASVATAJA ÕPPEKAVA MOODULITE RAKENDUSKAVA

Sihtrühm	Vähemalt põhiharidusega õpilane
Õppevorm	Statsionaarne

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
1	ÕPITEE JA TÖÖ MUUTUVAS KESKKONNAS	5	E. Rõuk, E. Kadastik, V.Rõbtšenko
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane juhib omatöölalast karjääri tänapäevases muutuv keskkonnas, lähtudes elukestva õppe põhimõtetest		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane:	Õpilane:		
1. kavandab oma õpitee, arvestades isiklike, sotsiaalseid ja tööalaseid võimalusi ning piiranguid	<ul style="list-style-type: none"> • analüüsib juhendamisel oma huvisid, väärtusi, oskusi, teadmisi, kogemusi ja isikuomadusi, sh õpi-, suhtlemis- ja koostööoskusi seoses õpitava erialaga; • sõnastab juhendamisel eneseanalüüsi tulemustest lähtuvad isiklikud õpiesmärgid ja põhjendab neid; • koostab juhendamisel isikliku eesmärgipärase õpitegevuste plaani, arvestades oma huvide, ressursside ja erinevate keskkonnateguritega. 		
2. mõistab ühiskonna toimimist, töandja ja organisatsiooni väljakutseid, probleeme ning võimalusi	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab meeskonnatööna turumajanduse toimimist ja selle osapoolte ülesandeid; • kirjeldab meeskonnatööna piirkondlikku ettevõtluskeskkonda; • selgitab regulatsioonidest lähtuvaid töandja ja töövõtja rolle, õigusi ja kohustusi; • kirjeldab organisatsioonide vorme ja tegutsemise viise, lähtudes nende eesmärkidest • valib enda karjääri eesmärkidega sobiva organisatsiooni ning kirjeldab selles enda võimalikku rolli; • seostab erinevaid keskkonnategureid enda valitud organisatsiooniga ning toob välja probleemid ja võimalused. 		
3. kavandab omapoolse panuse	<ul style="list-style-type: none"> • analüüsib erinevaid keskkonnategureid ning määratleb meeskonnatööna probleemi ühiskonnas; 		

<p>väärtuste loomisel enda ja teiste jaoks kultuurilises, sotsiaalses ja/või rahalises tähenduses</p>	<ul style="list-style-type: none"> • kavandab meeskonnatööna uuenduslikke lahendusi, kasutades loovustehnikaid; • kirjeldab meeskonnatööna erinevate lahenduste kultuurilist, sotsiaalset ja/või rahalist väärtust; • valib meeskonnatööna sobiva jätkusuutliku lahenduse probleemile; • koostab meeskonnatööna tegevuskava valitud lahenduse elluviimiseks.
<p>4. mõistab enda vastutust oma tööalase karjääri kujundamisel ning on motiveeritud ennast arendama</p>	<ul style="list-style-type: none"> • analüüsib oma kutsealast arengut õpingute vältel, seostades seda lähemate ja kaugemate eesmärkidega ning tehes vajadusel muudatusi eesmärkides ja/või tegevustes; • kasutab asjakohaseid infoallikaid endale koolitus-, praktika- või töökoha leidmisel ning koostab kandideerimiseks vajalikud materjalid; • selgitab tegureid, mis mõjutavad tema karjäärivalikuid ja millega on vaja arvestada otsuste langetamisel, lähtudes eesmärkidest ning lühi- ja pikaajalisest karjääriplaanist; • selgitab enda õpitavate oskuste arendamise ja rakendamise võimalusi muutavas keskkonnas.
<p>Teemad, alateemad</p>	<p>ENESETUNDMINE JA SELLE TÄHTSUS ÕPITEE PLANEERIMISEL</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Võimed, väärtused, oskused, isikuomadused ja käitumisviisid 2. Huvi ja hobitegevuse roll õpitee planeerimisel 3. Suhtlemis- ja koostööoskuste mõju elu-, õpi- ja töörollis <p>ÕPPIMISE OLEMUS JA VÕIMALUSED</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Formaalne, mitteformaalne ja informaalne õppimine. Elukestev õpe 2. Õpingutega toimetulek. Õppimist toetavad õpikeskkonnad. 3. Ajamaatriks (ajaplaneerimine) 4. Õpitava valdkonna seosed teiste valdkondadega (võtmepädevused) 5. Õppimine Eestis ja välismaal <p>MAJANDUS, SELLE OLEMUS JA TOIMIMISE MEHHAANISMID</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Majanduse terminid, mõisted ja toimimise mehhanismid 2. Eesti majandus ja vaba ettevõtlus 3. Turg ning selle osapooled 4. Arukas rahakasutus ja oma elu planeerimine 5. Töö ja tööturg. Tööjõud majanduses 6. Ettevõtluse tähtsus ühiskonnas ja selle vormid 7. Konkurents ja koostöö

8. Valitsuse ja riigieelarve roll majanduses
9. Hinnastabiilsus, finantssüsteem ja rahapoliitika

TÖÖANDJA JA TÖÖVÕTJA ROLLID, ÕIGUSED JA KOHUSTUSED. TÖÖSEADUSANDLUS

1. Tööandja roll, tema õigused ja kohustused
2. Töövõtja roll, tema õigused ja kohustused
3. Riiklik töötervishoiu ja tööohutuse strateegia
4. Töökeskkonna ohutuse ja töötervishoiualane seadusandlus
5. Tervisekontroll, töötervishoiu- ja töökeskkonnavalased teabematerjalid
6. Riskianalüüs, tööõnnetus, käitumine tööõnnetuse korral
7. Lepingulised suhted töö tegemisel.
8. Töölepingu pooled, nende kohustused ja õigused, töökorraldus, töö ja puhkeaeg, puhkuste liigid.
9. Töö tasustamine ja sotsiaalsed tagatised

ETTEVÕTLUS JA ETTEVÕTLIKKUS

1. Ettevõtlus ja selle koht ning olulisus turumajanduses
2. Ärikeskkonna osapooled ja regulatsioonid
3. Vastutustundlik ettevõtlus
4. Sotsiaalne ettevõtlus, selle olemus ja sisu
5. Turg ja turundus
6. Finantsid ettevõttes
7. Ettevõtluse algus, areng ja ka lõpetamise võimalused
10. Rahvusvaheline majandus ja majandus muutuvast maailmas, muutused/arengud ettevõtluses

TULEVIKUOSKUSED

1. Muutuva õpi- ja töökeskkonnaga kohanemine
2. Erinevates kultuurikeskkondades töötamine
3. Oskus kiiresti reageerida ootamatule situatsioonile ja leida lahendusi.

PLANEERIMISE JA ENESEJUHTIMISE VIISID

1. Klassikaline ja kaasaegne lähenemine karjäärile (vertikaalne-, horisontaalne- ja kannapöördekarjäär, kaleidoskoop- ja spiraalkarjäär, piirideta karjäär, tööelu 4,0).

TÖÖLE KANDIDEERIMINE

	<ol style="list-style-type: none"> 1. CV koostamise põhitõed 2. Kandideerimisdokumendid: avaldus, kaaskiri, motivatsioonikiri 3. Tööintervjuu
iseseisev töö 60 tundi	<p>Õpiplaani koostamine (teema / eesmärgid / strateegiad / vahendid, ressursid/ ajamaatriks, plaan / hindamine / refleksioon); koostab oma isikliku eelarve juhendi alusel ja analüüsib oma majanduslikke võimalusi; koostab juhendi alusel tuludeklaratsiooni A vormi; analüüsib oma majanduslikke võimalusi töötajana ja tööandjana oma eriala valdkonnas; leiab informatsiooni seadustest (tööandja õigused ja kohustused / töövõtja õigused ja kohustused / tööleping / töökorraldus / puhkus); vormistab etteantud juhendi abil oma erialast tuleneva näidistöölepingu; koostab uurimuse kuidas ettevõtte (3-5 ettevõtte näitel) viivad ellu vastutustundliku ettevõtluse printsiipe ja analüüsib selle tulemuslikkust ettevõttes; monitoorib õpi-, töö- ja karjääriinfot; koostab monitooringu õpitavast erialast arvestades õpi- ja karjääri võimalusi ning lühi- ja pikaajalisi eesmärgi.</p>
Õppemeetodid	<p>Miniloeng, ajurünnak, miniuuring, vestlus, arutelu, reflekteerimine, esitlus, video analüüs, infootsing, individuaalne töö, paaritöö, rühmatöö, õpiobjekti koostamine, eneseanalüüs</p>
Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel.</p> <p>Hindamisülesanne:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Õppija esitab elektroonilises keskkonnas, Google Drive või Moodle, õpiplaani, mille koostamisel on lähtunud dokumentide vormistamise heast tavast ja mida hinnatakse kirjaliku juhendi alusel. Hinne kujuneb kirjalikus juhendis ettenähtud kriteeriumite alusel 2. Õpiobjekti (ristsõna / mälumäng / kahoot vms) koostamine etteantud teemal, test, piirkonna ettevõtete ja organisatsioonide (või ainult oma valdkonna ettevõtete) kaardistamine, nende tegevusvaldkonna teada saamiseks ja ettevõtlusvormide erinevuste välja toomiseks; pankade poolt pakutavate teenuste ja teiste turul tegutsevate finantsasutuste analüüs; SWOT analüüs majanduses ja meeskonnatöona kohaliku majanduskeskkonna analüüs; töökorralduseeskirja olemus ja selle alusel töötamine; näidistöölepingu koostamine; ühe äriidee kohta visiooni, missiooni ja eesmärkide sõnastamine ning nende esitlemine; oma ühistuse ettevõtte kirjeldamine (eesmärgid / võimalused / piirangud / enda roll) 3. PEST ja PESTLE analüüs meeskonnatöona ühe vaadeldava ettevõtte kohta, probleemide väljatoomine ja sõnastamine, ühe probleemi välja valimine ja lahenduste pakkumine, ajurünnak meeskonna tööna ning kuidas läbi ettevõtlikkuse või ettevõtluse saaks seda probleemi lahendada, äriideede genereerimine: ajurünnak äriideeks (äriidee arenduse da Vinci mäng jm loovustehnikad ideede genereerimiseks), äriideede esitlus ja

	<p>analüüs (teostamise võimalikkusest / mida on juba probleemi lahenduseks tehtud), ärimudeli koostamine ja esitlus oma valdkonnas meeskonnatöona, vastutustundliku ettevõtluse uurimine 3-5 ettevõtte kohta, kuidas neid printsiipe reaalselt ka ellu viiakse ettevõtetes ja meeskonna tööna analüüsi tegemine, meeskonna tööna sotsiaalse ettevõtte olemuse selgitamine ja näited 5 sotsiaalse ettevõtte kohta, mini turundusplaani koostamine loovalt ja mänguliselt, lihtsustatud finantsprognoside koostamine äriidee kohta, hinnapakumise ja arve koostamine.</p> <p>4. Õppija koostab ja analüüsib enda karjääriplaani, olles eelnevalt esitanud "Monitooringu". Hinne kujuneb kirjalikus juhendis ettenähtud kriteeriumite alusel</p>
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Analüüs, arutelu, individuaalne vestlus, mõistete bingo, rühmatöö, tööleht, õppekäik, õppeprotsessis osalemine (koostöö / algatusvõime / meeskonnatöö / julgus oma arvamuse esitamisel / erinevate võimaluste leidmine / eriarvamuste aktsepteerimine / korrektne kõnekeel), tööleht, infootsing ja selle kriitiline analüüs, esitlus, õpiobjekti koostamine, test, SWOT analüüs, individuaalsed õpiülesanded (näidistööleping, äriidee kirjeldus, unistuste ettevõtte), eneseanalüüs, esitlus, individuaalne tagasiside, mõistekaart / mõistete bingo, rollimäng, tööintervjuu simulatsioon, töökogemuse analüüs
Õppematerjalid	<ol style="list-style-type: none"> 1. Haritus ja professionaalsus https://arvamus.postimees.ee/1992139/hari-tus-ja-professionaalsus (12.01.2003) 2. SA Kutsekoda kodulehel https://oska.kutsekoda.ee/wp-content/uploads/2016/04/Tulevikutrendid-1.pdf 3. OSKA raport "Töö ja oskused 2025" https://epale.ec.europa.eu/et/resource-centre/content/too-ja-oskused-2025-0 4. SA Kutsekoda video "Tulevikuoskused": https://www.youtube.com/watch?v=XLTIes-WrvU&t=148s ja https://www.youtube.com/watch?v=zEyFW6k8WsI 5. Video „Õppimise kolm vaala“ https://www.youtube.com/watch?v=k5O_plgF3kE 6. Archimedes kodulehega tutvumine. http://archimedes.ee/ 7. Õpiränne Taanis https://www.youtube.com/watch?v=L3vcCaKaZcs 8. Kvalifikatsiooniraamistik https://www.kutsekoda.ee/kvalifikatsiooniraamistik/

9. Eesti kvalifikatsiooniraamistikku tutvustav videoklipp SA Kutsekoja kodulehel
<https://www.kutsekoda.ee/eesti-kvalifikatsiooniraamistik-ekr-alam/>
10. Üldised kompetentsid ja kvalifikatsiooniga seonduvad terminid
<https://www.tootukassa.ee/sites/tootukassa.ee/files/Uldised%20kompetentsid.pdf>
11. Kutsestandardid: https://www.kutseregister.ee/standardid/standardid_top2/?
12. Euroopa keelemapp <https://europass.ee/keelepass>
13. Ettevõtlus. 4. taseme kutseõpe <https://www.opiq.ee/Kit/Details/223>
14. Ettevõtlusõppe programm Edu&Tegu <https://ettevotlusope.edu.ee/>
15. EAS koduleht <https://www.eas.ee/>
16. Töötukassa koduleht <https://www.tootukassa.ee/content/teenused/evat-taotlemine-ja-kasutamine>
17. Opiq keskkond: <https://www.opiq.ee/Packages/Details?packageKey=TeacherHighSchoolPackage>
18. Innove SA Ettevõtlus 4.tase kutseõppes:
https://www.opiq.ee/Kit/Details/223?fbclid=IwAR2ErepyhsQ_8oTweU84qv4ygaahLLOth4RvjIUnPmc-2uIa3OdcqVStAUM
19. Rahajutud:
https://www.opiq.ee/Kit/Details/223?fbclid=IwAR2ErepyhsQ_8oTweU84qv4ygaahLLOth4RvjIUnPmc-2uIa3OdcqVStAUM
20. Rikkaks saamise õpiku autori koduleht: <https://roosaare.com/>
21. Üks hea ja ajas vastu pidanud väärtushinnangute artikkel Peep Laja poolt:
<https://peep.laja.blogspot.com/2005/11/this-i-believe.html>
22. Maksuameti koduleht: <https://www.emta.ee/et>
23. <https://www.rmp.ee/> on majandusarvestuse ja ettevõtte majandamisega seotud infoleht
24. Finantsaabitid: <https://www.minuraha.ee/et/publikatsioonid/finantsaabitid>
25. Finantsinspektsiooni poolt loodud leht: <https://www.minuraha.ee/>
26. Tööelu lehekülj: <https://www.tooelu.ee/>
27. Tööinspektsiooni koduleht: <https://www.ti.ee/est/avaleht/>
28. Äriidee potentsiaali hindamine, turukõlblikkuse ja realiseeritavuse hindamine "Ajujaht seminari video":
<https://www.youtube.com/watch?v=PY68Oy23T4M&t=7s>

29. Ekspordi käsiraamat: <https://www.eas.ee/ekspordi-kasiraamat/>

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
2	LOOMADE HOOLDAMINE	5	Katrin Tähepõld, Lilia Tali, praktikajuhendajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane tuleb toime loomaliigi hooldamisega		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. jälgib ja reguleerib sisekliimat, jälgib sööda ja vee olemasolu; hooldab loomi, puhastades söötmis- ja jootmisala ning eemaldades sõnniku, vajadusel lisab allapanu, arvestades loomade pidamise eesmärki ja heaolu; kasutab sisekliima jälgimiseks automaatikat, vajadusel seadistab	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> hooldab loomade üldise heaolu eest, puhastab söötmis- ja jootmisala, söötab ja joodab loomad, eemaldab sõnniku, vajadusel lisab allapanu, kontrollib automaatsete kliimaseadmete näitajaid, kontrollib valgustust täidab tööülesandeid vastutustundlikult, suheldes kaastöötajatega informatsiooni vahetades, kannab hoolt heakorra ja puhtuse eest vastutab oma tööülesannete täitmise eest 		
2. grupeerib ja/või paigutab loomad ümber, arvestades nende kasvatamise eesmärki ja tootmisperioodi	<ul style="list-style-type: none"> grupeerib ja/või paigutab loomad ümber, lähtudes loomade tootmisperioodist ja juhistest 		
3. vaatleb loomi igapäevaselt haigete ja/või surnud loomade leidmiseks ning vajadusel eraldab, registreerib ja edastab teabe vastavalt ettevõttes kehtestatud korrale	<ul style="list-style-type: none"> vaatleb loomi, tuvastab haiged või hukkunud loomad, kirjeldab haige looma füsioloogilisi näitajad ja käitumist 		
4. puhastab vajadusel loomad, arvestades nende heaolu ja pidamise eesmärki	<ul style="list-style-type: none"> puhastab loomad, teostab vastavalt vajadusest erinevaid toiminguid; kammib, harjab, peseb jm, järgides tööohutust 		

5. hooldab sõrgu arvestades töökorraldust; abistab vajadusel spetsialisti loomade sõrgade värkimisel	<ul style="list-style-type: none"> abistab spetsialisti loomade sõrgade värkimisel arvestades tööohutust
6. jälgib farmiseadmete kasutamisel nende töökorras olekut, rikete korral teavitab vastutavat isikut, järgib kasutusjuhendeid ja ohutustehnikat, hooldab vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> kontrollib farmiseadmete töökorrasolekut, jälgib seadmete tööd, kontrollib tehnilisi näitajaid ning annab hinnangu seadmete töövalmidusest
Teemad, alateemad	Anatoomia ja füsioloogia põhialused Heaolu ja käitumine Karja hierarhia Ohutu loomade käsitsemine Lammaste/kitsede pidamisviisid Allapanu liigid ning seoslammaste/kitsedeheaoluga Keskkonnanõuded ja lammaste/kitsede heaolu reeglid seadlusaluselt lähtuvalt Lammaste/kitsede hooldamine Lammaste/kitsede hooldamise viisid ja vahendid. Jäätmekäitlus ja keskkonnanõuded
sh. praktiline töö	3 EKAP
iseseisev töö 80 tundi	Töötamine juhendamisel farmis
Õppemeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel. Hindamisülesanne: Õpilane demonstreerib loomade turvalist käsitsemist, fikseerimist ja puhastamist ning hindab sõrgade olukorda ja üldist tervislikku seisundit.
sh. hindamiskriteeriumid	Puuduvad
sh. kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd.
sh. hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon
Õppematerjalid	1. Späth, Thume, Wenzler. Kitsekasvatus . 2013

2. Peep Piirsalu. **Lambakasvatus I.** 2013
3. Frank Glorie. **Lammaste signaalid.** 2016
4. K. Jaama. **Lambakasvataja käsiraamat.** 1984
5. Alan Mowlem. **Practical goat keeping.** 2010
6. J. Belanger, S.Thomson Bredesen. Storey's guide to **Raising Dairy Goats.** 2010
7. Maggie Sayer. Storey's Guide to **Raising Meat Goats.** 2010
8. Janet Hurst. **The Whole Goat Handbook.** 2013
9. David Harwood. **Goat Health and Welfare.** A veterinary guide. 2006
10. Ants Bender. **Eritüübiliste rohumaade rajamine ja kasutamine.** 2006
11. Väino Poikalainen. **Pilguheit juustumaailma.** 2007
12. Maire Suitsu. **Suur Piimaraamat.** 2011
13. Mahmoud Abdel Aziz. **Present Status of the world goat populations and their productivity,** 2010
14. www.lammas.ee
15. www.vet.agri.ee
16. http://www.pikk.ee/valdkonnad/loomakasvatus#.V8_gBE2LSM8
17. www.riigiteataja.ee
18. <http://www.sheep101.info/sheepandgoats.html>
19. <http://www.sheep101.info/201/index.html>
20. <https://fiascofarm.com>
21. <http://www.beginningfarmers.org/goat-farming/>
22. <http://www.goatworld.com/>
23. <http://www.gnltd.co.uk/>
24. <http://piim24.eu/>
25. <http://kitsefarm.ee/>
26. <http://www.andri-peedo.eu/>
27. <http://kalamatsi.ee/>
28. <http://www.yvasitalu.eu/>
29. <https://sites.google.com/site/mlehis/kitsed>
30. www.kalamatsi.ee
31. www.nessat.ee
32. www.talumeiereid.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
3	LOOMADE SÖÖTMINE	4	Lilia Tali
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud moodul loomade hooldamine		
Mooduli eesmärk	õpetusega taotletakse, et õpilane söödab ja joodab loomad		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. jälgib visuaalselt loomade söömust, järelejäänud sööda kogust	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • jälgib loomade söömust, selgitab loomade seedeprotsesse, toitainete vajadusi ja loendab toitefaktoreid, hindab visuaalselt loomade toitumust ning järelejäänud sööda koguseid • täidab tööülesandeid vastutustundlikult, suheldes kaastöötajatega informatsiooni vahetades, kannab hoolt heakorra ja puhtuse eest • vastutab tööülesannete täitmise eest 		
2. ladustab söödad, puhastab hoiuruumid, hindab söötade ja vee kvaliteeti organoleptiliselt; eemaldab riknenud sööda ja vee	<ul style="list-style-type: none"> • ladustab ja hoiustab söödad, puhastab hoiuruumid 		
3. puhastab ning vajadusel desinfitseerib söötmisala ja -vahendid, järgides juhiseid, hügieeninõudeid, pesu- ja desinfitseerimisvahendite kasutusjuhendeid	<ul style="list-style-type: none"> • hindab visuaalselt ja organoleptiliselt söötade ja vee kvaliteeti, eemaldab riknenud sööda ja vee, korraldab oma tegevust vastavalt olukorrale 		
4. valmistab ette sööda vastavalt etteantud juhendile ja ratsioonile, söödab ja joodab loomi vastavalt ettevõtte töökorraldusele, arvestades looma- või linnuliiki ja kasutades muuhulgas eelseadistatud	<ul style="list-style-type: none"> • söödab ja joodab loomi, eristab enamlevinud söötade ja söödakultuuride liike, selgitab nende omadusi ja kasutamist, puhastab söötmisala ja- vahendeid • kasutab arvutit söötmisautomaatikaga töötades 		

söötmissautomaatikat	
5. kontrollib söötmiss- ja jootmissseadmete töökorras olekut ja vee olemasolu, rikete korral teavitab vastutavat isikut, järgib kasutusjuhendeid ja ohutustehnikat, hooldab vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> • kasutab eelseadistatud söötmissautomaatikat, selgitab söötmiss- ja jootmissseadmete tööpõhimõtteid, kontrollib seadmete puhtust ja töökorrasolekut
Teemad, alateemad	Söötmissõpetuse alused. Loomade seedeelundkond Söödad ja söötmine Söötade organoleptiline hindamine Vee kvaliteedi hindamine Söödaratsiooni põhialused Söötade tundmine Söötade ja vee kvaliteedi hindamine Loomade toitumuse hindamine
sh. praktiline töö	2,5 EKAP
iseseisev töö 64 tundi	Hindab looma toitumust etteantud juhise järgi Töötab juhendamisel farmis
Õppemeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, arutelu
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel. Hindamisülesanded: 1. 1. Söötade tundmine ja organoleptiline hindamine 2. Lammaste/kitsede toitumuse hindamine
sh. hindekriteeriumid	Puuduvad
sh. kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd.
sh. hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon
Õppe materjalid	www.nouandeteenistus.ee

www.pikk.ee

P. Piirsalu õpik „Lambakasvatus“ Tartumaa Põllumeeste Liit 2012

A. Olt „Silo keemiline koostis ja toiteväärtus“ Tartu 2013

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
4	LOOMADE TERVISHOID	2	Liilia Tali, Katrin Tähepõld praktikajuhendajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane jälgib loomaliigi või lindude tervislikku seisundit, vastavalt spetsialiseerumisele.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. hindab visuaalselt loomade tervislikku seisundit, teavitab kõrvalekalletest, vajadusel eraldab looma ning osutab esmast abi vastavalt juhistele ja abistab loomaarsti	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • hindab visuaalselt loomade üldist tervislikku seisundit, kirjeldab loomade anatoomilisi iseärasusi ja füsioloogilisi näitajaid, • täidab tööülesandeid vastutustundlikult, suheldes kaastöötajatega informatsiooni vahetades, kannab hoolt heakorra ja puhtuse eest		
2. ravib ja hooldab haiget looma vastavalt loomaarsti juhistele	<ul style="list-style-type: none"> • tuvastab looma haigusliku seisundi, tuvastab haige looma, kirjeldab haigustunnuseid, teavitab loomaarsti haigest loomast • ravib haiget looma, eraldab haige looma, osutab esmaabi, ravib vastavalt loomaarsti juhistele, tagab loomale sobiva keskkonna ja heaolu , jälgib ohutusnõudeid		
3. looma surma korral teavitab vastutavat isikut, osaleb korjuste transportimisel ja hoiustamisel, arvestades seadusest tulenevaid nõudeid ning vastutava isiku juhiseid	<ul style="list-style-type: none"> • teavitab surnud loomast vastutavat isikut, selgitab korjuste hoiustamist ja edasise käitlemise nõudeid • täiendab ennast tööalaselt, omandab uusi töövõtteid		
Teemad, alateemad	Lammaste/kitsede tervishoiu põhialused Seadustest tulenevad veterinaarnõuded. Lammaste/kitsede esmaabi ja ohutu käsitlemine		

	Tööohutusnõuded
sh. praktiline töö	1 EKAP
iseseisev töö 12 tundi	Töötab juhendamisel farmis
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel. Hindamisülesanne: Looma fikseerimine ja terviseparameetrite hindamine
sh. hindekriteeriumid	Puuduvad
sh. kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd.
sh. hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon
Õppematerjalid	www.nouandeteenistus.ee www.pikk.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
5	LOOMADE KARJATAMINE	1	Lilia Tali, Tõnu Talvi
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud moodul loomade hooldamine ja söötmine		
Mooduli eesmärk	õpetusega taotletakse, et õpilane rajab, hooldab karjaaedu ja jälgib karja.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. rajab ja hooldab karjaaedu ja -teid, kontrollib karjaia korrasolekut, vajadusel parandab ja teiseid aedu vastavalt juhistele	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • rajab ja hooldab karjaaedu ja -teid, kirjeldab erinevaid tarastamise viise, teostab karjaia ja -tee vaatluse ja nimetab vajalikud hooldustööd 		
2. jälgib visuaalselt ja ajab karja	<ul style="list-style-type: none"> • korraldab oma tegevust ja kohandab enda käitumist vastavalt olukorrale 		

vastavalt juhistele	
3. hindab karjamaasööda tagavara rohumaaadel; tagab vee ja lisa söötade olemasolu	<ul style="list-style-type: none"> hindab karjamaasööda tagavara, viib läbi karjakopli vaatluse hinnates rohumaa seisundit, tunneb ära enamlevinud rohumaa kultuurid, selgitab erinevate loomaliikide karjatamisviise ja karjatamisperioodi pikkust
4. jälgib karjamaade seisukorda ja teeb hooldust vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> jälgib karjamaade seisukorda, hooldab karjamaad vastavalt juhistele, kirjeldab hooldusvõtteid, kontrollib lisa sööda ja vee olemasolu ning tegutseb vastavalt olukorrale
5. jälgib karja terviklikkust ja käitumist visuaalselt; ohu või puuduste märkamisel tegutseb vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> jälgib visuaalselt karja, vaatleb karjamaal loomagruppi ja selgitab tavapärasest erinevate loomade käitumist täidab tööülesandeid vastutustundlikult, suheldes kaastöötajatega informatsiooni vahetades, kannab hoolt heakorra ja puhtuse eest
Teemad, alateemad	<p>Rohumaaviljelus Heintaimed, söödavad ja mittesöödavad rohunid karjamaal Rohumaade rajamine, hooldamine ja uuendamine Karjamaade hooldamine</p> <p>Loomade karjatamine Karjamaavajaduse planeerimine, karjatusplaani koostamine Karjamaa tarastamisviisid ja nõuded, karjamaade tarastamine Karjateede hooldus</p> <p>Lammaste ja/või kitsede heaolu ja käitumine Lis söötade ja joogivee vajadus karjamaal</p>
sh. praktiline töö	0,5 EKAP
iseseisev töö 6 tundi	Töötab juhendamisel karjaaedade rajamisel ja karjamaade hooldamisel
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Hindamine	<p>Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel.</p> <p>Hindamisülesanded:</p> <ol style="list-style-type: none"> Eristab ja iseloomustab lühidalt enamlevinud rohumaa kultuure enda koostatud herbaariumi alusel Kirjeldab karjamaade hooldusvõtteid ja põhjendab vajadust karjatamisplaani alusel
sh. hindekriteeriumid	Puuduvad
sh. kokkuvõtva hinde kujunemine	<p>Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav.</p> <p>Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd ja sooritatud praktika</p>

sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon
Õppe materjalid	www.nouandeteenistus.ee www.pikk.ee P. Piirsalu õpik „Lambakasvatus“ Tartumaa Põllumeeste Liit 2012

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
6	LAMMASTE JA KITSEDE TAASTOOTMINE	2	Lilia Tali, Katrin Tähepõld praktikajuhendajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud moodul loomadehooldamine ja söötmine		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised veiste sigimisorganite ehitusest ja talitlusest, suguloomade valikust, tiinestusviisidest, poegimisest ja vastsündinute hooldusest		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane:	Õpilane:		
1. moodustab ja dokumenteerib paaritusgrupid vastavalt juhiste le	<ul style="list-style-type: none"> moodustab paaritusgrupid, selgitab paaritusgruppide moodustamise põhimõtteid, täidab algdokumentatsiooni 		
2. valmistab poegimisala vastavalt saadud juhiste le poegimiseks ette, tagades sobiva keskkonna; kontrollib vajaliku inventari olemasolu	<ul style="list-style-type: none"> valmistab ette poegimisala, korrastades aediku, tagades puhta ja sobiva keskkonna, kontrollib vajaliku inventari olemasolu jälgib poegimise kulgu, kirjeldab loote normaalseid ja probleemseid asetusi ning poegimishügieeni vajalikkust 		
3. tuvastab poegiva ja/või poeginud ute või kitse, vajadusel abistab poegimisel, teavitab komplikatsioonidest, eraldab teistest lammastest või kitsedest vastavalt juhiste le	<ul style="list-style-type: none"> tuvastab poegiva ja/või poeginud ute või kitse visuaalselt, hinnates tervislikku seisundit, komplikatsioonide tekkimisel abistab poegimisel, vajadusel teavitab vastutavat isikut 		
4. jälgib poeginud ute või kitse ja talle tervislikku seisundit ja käitumist, tagab ternespiima kättesaamise talle	<ul style="list-style-type: none"> jälgib ute või kitse ja talle tervislikku seisundit 		
5. valib vajadusel amme ja/või	<ul style="list-style-type: none"> valib vajadusel kasuema ja või amme, jälgides amme või kasuema käitumist ja talledele ternespiima 		

kasuema vastavalt juhistele	kättesaadavust
6. registreerib sündinud talled, surnultsünnid ja hukud ning märgistab talled vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> registreerib sündinud talled, surnultsünnid ja hukud märgistab talled
7. võõrutab talled vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> võõrutab talled
Teemad, alateemad	Lammaste/kitsede bioloogia, füsioloogia ja taastootmise alused Lammaste/kitsede aretuse alused Lammaste/kitsede liigid ja tõud Lammaste/kitsede pidamistingimused (allapanu, boksi suurus jne) Tõuaretuse algdokumentatsiooni täitmise põhimõtted; Tööohutusnõuded.
sh. praktiline töö	1 EKAP
iseseisev töö 22 tundi	Töötab juhendamisel farmis
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel. Hindamisülesanded: 1 Kirjeldab lammaste ja/või kitsede sobivust aretuseks välimiku põhjal etteantud juhendi alusel 2. Kirjeldab lammaste ja /või kitsede poegimise protsessi ja enda tööd selles 3. Talle registreerimine
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitmeeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd ja sooritatud praktika
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon
Õppematerjalid	www.nouandeteenistus.ee www.pikk.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht	Õpetajad
------------	-----------------	--------------	----------

		(EKAP)	
7	LAMBA- JA KITSESAADUSTE TOOTMINE	2	Marge Salumäe, Mats Meriste, Katrin Tähepõld praktikajuhendajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Läbitud moodul loomadehooldamine ja söötmine		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised veiste sigimisorganite ehitusest ja talitlusest, suguloomade valikust, tiinestusviisidest, poegimisest ja vastsündinute hooldusest		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. pügab lambad vastavalt juhistele	Õpilane: • pügab lambad vastavalt juhistele järgides ohutusnõudeid ja hooldab pügamistarvikud		
2. sorteerib villa ja pakendab selle vastavalt juhistele	• sorteerib villa ja pakendab villa vastavalt juhistele, selgitab villa sorteerimise vajalikkust ja säilitamistingimusi		
3. valmistab lamba- või kitsenaha parkimiseks ette (soolab) vastavalt juhistele	• valmistab lamba- või kitsenaha parkimiseks ette, soolab naha vastavalt juhistele		
4. lüpsab piimalambad ja -kitsed vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> • lüpsab piimalambad ja -kitsed, järgides ohutust ja toorpiima käitlemise hügieeninõudeid • täidab tööülesandeid vastutustundlikult, suheldes kaastöötajatega informatsiooni vahetades, kannab hoolt heakorra ja puhtuse eest 		
Teemad, alateemad	Naha ja villa liigid ning kvaliteediklassid Naha ja villa kasutusala Naha parkimisviisid ja võimalused Enamlevinud lamba- ja/või kitsesaadused Piima esmatöötlemise (juust, kohupiim jm) võimalused		
sh. praktiline töö	1 EKAP		
isesesev töö 12 tundi	Lamba- ja kitsesaaduste tootmine, kontroll ja realiseerimiseks ettevalmistamine		
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs		
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel.		

	Hindamisülesanded: Juhendamisel toodangu realiseerimiseks ettevalmistamine
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd ja sooritatud
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon
Õppematerjalid	www.nouandeteenistus.ee www.pikk.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
8	PRAKTIKA	30	L.Tali, K.Tähepõld, ettevõtte praktikajuhendajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane saab ettevõttes kogemusi, omandab oskusi ja vilumusi iseseisvaks tööks põllumajandussektoris.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. planeerib praktikajuhendi alusel isiklikke praktika eesmärke	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • selgitab praktika olemust, praktikaks vajaminevate dokumentide esitamise nõudeid ning praktika protseduuri • hindab praktikale seatud eesmärke ning koostab juhendi alusel isiklikud eesmärgid 		
2. töötab juhendamisel põllumajandusettevõttes loomakasvatuse valdkonnas, järgides ettevõtte töökorraldust, tööohutusnõudeid ja loomade heaolu	<ul style="list-style-type: none"> • puhastab loomade liikumise- ja puhkeala, vastavalt vajadusele vahetab allapanu kasutades selleks farmiseadmeid, -tarvikuid ja –tehnikat • puhastab loomi hooldab jäsemeid pidades kinni nii looma/linnu kui enda turvalisusnõuetest • grupeerib või paigutab loomad ümber, lähtudes nende tootmisperioodist ja juhistest • söötab loomi vastavalt juhistele, kasutades selleks farmiseadmeid või –tehnikat • hindab organoleptiliselt söötade ja vee kvaliteeti, eemaldab riknenud sööda ja vee • jälgib igapäevaseelt loomade tervislikku seisundit, eraldab vajadusel probleemse looma või linnu ja annab esmaabi ning teavitab loomaarsti • hooldab ja ravib haigeid loomi vastavalt loomaarsti juhendamisele • käsitseb hukkunud looma vastavalt juhistele 		

	<ul style="list-style-type: none"> • tuvastab poegima hakkava looma, eraldab ta vajadusel, valmistab ette poegimisala ja annab vastavalt vajadusele poegimisabi, arvestades ohutus- ja hügieeninõudeid • hooldab vastsündinuid vastavalt juhistele • rajab karjaaedu vastavalt karjatatava loomarühma vajadustele • jälgib karjatatavat loomarühma ja karjamaade seisukorda, hooldab karjamaad vastavalt juhistele • moodustab ja dokumenteerib paaritusgrupid vastavalt juhistele • jälgib poeginud ute või kitse ja talle tervislikku seisundit ja käitumist, tagab ternespiima kättesaamise tallele • registreerib sündinud talled, surnultsünnid ja hukud ning märgistab talled vastavalt juhistele • valmistab poegimisala vastavalt saadud juhistele poegimiseks ette, tagades sobiva keskkonna; kontrollib vajaliku inventari olemasolu • pügab lambad vastavalt juhistele; • sorteerib villa ja pakendab selle vastavalt juhistele; • valmistab lamba- või kitsenaha parkimiseks ette (soolab) vastavalt juhistele; • lüpsab piimalambad ja -kitsed vastavalt juhistele • järgib oma töös head põllumajandustava • töötab iseseisvalt või meeskonnas, hoiab korras oma töökoha, tuleb toime kriisiolukordades
3. koostab juhendi järgi praktika aruande, hinnates oma tegevusi ja praktika eesmärkide saavutamist	<ul style="list-style-type: none"> • koostab juhendi alusel arvutis keeleliselt ja vormiliselt korrektse praktika aruande ja esitleb seda
Teemad, alateemad	Praktikadokumentatsioon Dokumentatsiooni täitmine
iseseisev töö 20 tundi	Praktikadokumentatsioon. Praktikapäevik-aruande koostamine ja esitamine
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, praktiline töö, iseseisev töö, praktiline dokumentatsiooni täitmine, seminar
Hindamine	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Hindamisülesanne: 1. Ettevõtte hinnang 2. Praktikapäevik aruande koostamine 3. Praktikaseminar
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd

sh hindamismeetodid	Praktiline töö, seminar
Õppe materjalid	Praktikadokumentatsioon www.jkhk.ee

VALIKAINED

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
1	MAHELAMBA/KITSEKASVATUS	3	Eli Sellis, Merle Leibur praktikajuhendajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised mahepõllumajanduslikust lamba/kitsekasvatusest lammaste/kitsede pidamise, söötmise, tervishoiu ning toodangu töötlemise ja turustamise nõuetest mahepõllumajanduse põhimõtetest, õigusaktidest lähtuvalt.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. selgitab mahepõllumajanduse põhimõtteid	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • leiab mahetootmise nõuded ja õigusaktid Põllumajandusministeeriumi, Põllumajandusameti ning Veterinaar- ja Toiduameti veebilehtedelt; • selgitab mahetootmise põhimõtteid ja toob välja erinevusi tavatootmisest. 		
2. kirjeldab mahelammaste/kitsede pidamisnõudeid ja keskkonnasäästlikku sõnnikumajandust	<ul style="list-style-type: none"> • võrdleb mahelammaste ja-kitsede pidamistingimusi tavatootmisega ja toob välja erinevusi loomade heaolust lähtuvalt; • nimetab ja selgitab mahetootmisse enamsobivaid lammaste ja kitsede tõugusid; • kirjeldab lammaste ja kitsede heaolu ja tervist ühe mahetalu andmete põhjal; 		

3. arvestab juhendamisel lammaste ja kitsede karjamaavajaduse	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab karjatamise tähtsust loomade heaolu ja tervise seisukohast; • eristab enamesinevaid karjamaataimi; • arvutab juhendamisel karjamaavajaduse lähtuvalt selle rohusaagikusest ja loomade arvust. • selgitab karjamaade kasutamise ja hooldamise põhimõtteid.
4. arvestab juhendamisel lammaste ja kitsede talvise söödavajaduse	<ul style="list-style-type: none"> • eristab ja hindab organoleptiliselt mahelammaste ja -kitsede talviseid söötasid; • arvestab juhendamisel laudaperioodiks vajaminevate söötade kogused; • hindab loomade toitumust etteantud juhendi abil.
5. selgitab mahepiimatoodete ja mahelamba ja -kitse liha töötlemise ja turustamise nõudeid	<ul style="list-style-type: none"> • selgitab mahepiimatoodete töötlemise ja turustamise nõudeid; • selgitab maheloomaliha ja lihatoodete töötlemise ja turustamise nõudeid; • eristab märgistuse alusel mahetoodangut tavapõllumajandustoodangust.
Teemad, alateemad	<p>Mahepõllumajandusseadus ja õigusaktid Mahe lammaste/kitsede pidamine Mahetootmise enamsobivad lambad/kitsed Nõuded mahe lammaste/kitsede pidamisel lähtuvalt lammaste/kitsede heaolust ja keskkonnasäästlikkusest Mahelammaste/kitsede söötmine Mahe lammaste/kitsede söödad ja nende hindamine, söödavajaduse arvestus Mahe lammaste/kitsede tervishoid Sagedasemad terviseprobleemid, nende ennetamine ja ravi Mahetoodangu töötlemine ja turustamine Mahetoodete märgistus Praktilised tööd: 1-5 õpiväljundite kohta</p>
iseseisev töö 48 tundi	Töötamine juhendamisel farmis Mahelammaste/kitsede seonduva materjali läbitöötamine ja analüüs
Õppemeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö
Hindamine ja hindamismeetodid	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumite ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel. Hindamisülesanded: 1. Koostab juhendamisel karjamaavajaduse 2. Planeerib juhendamisel mahesõnniku hoiustamise ja kasutamise

sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö, eneseanalüüs
Õppematerjalid	www.agri.ee, www.pma.agri.ee, www.vet.agri.ee Sõnniku keskkonda säästev hoidmine ja käitlemine, PM, KM, AS Maves 2005 www.nouandeteenistus.ee

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
2	SÖÖDATOOTMINE	3	A.Kalmus, praktikajuhendajad
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab teadmised sööda tootmisest ja seda mõjutavatest teguritest Eestis.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane: 1. arvestab rohumaaade vajaduse sööda tootmiseks ning rajab ja uuendab rohumaid vastavalt juhistele	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> eristab heintaimi ja nende seemneid ning tunneb nende omadusi ja kasutusvõimalusi; tunneb rohumaaade tüüpe, arvestab rohumaaade vajaduse sööda tootmiseks; tunneb rohumaaade pealtparandamise võtteid; valmistab maa ja seemned külviks ette lähtudes kasutatavast tehnoloogiast/kultuurist ja etteantud juhistest; seadistab vastavalt juhistele kasutatava tehnika; külvab heinaseemnesegu vastavalt juhistele. 		
2. hooldab ja kasutab rohumaid ning varub rohusööda vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> hooldab niidud ja karjamaad arvestades kasvavaid kultuure; tunneb söödavarumise tehnoloogiaid; varub rohusööda ning hindab selle kvaliteeti. 		
Teemad, alateemad	Heintaimed Kõrrelised ja liblikõielised heintaimed, liikide iseärasused ja kasvunõuded Rohumaad Kliimatiliste tingimuste sobivus rohumaa viljeluseks; muldades sobivus rohumaa viljeluseks Taimedekasvu, arengujasaagikujunemise mõjurid. Rohumaadetüübid ja kasutusvõimalused; kultuuriniidud ja kultuurkarjamaad, nende hooldamine, kasutamine, rohumaa derajamine uuskülviga ja pealtparandamine Söödatootmine		

	Sileerimine –mikroorganismid silo käärimisel, heintaimedesileeruvus, silo kindlustuslisandid, säilitamine Heinategemine Rohusöötadekvaliteet Praktilised tööd: 1-2 õpiväljundite kohta
sh iseseisev töö 38 tundi	Õppematerjali leidmine, kogumine ja läbitöötamine arvutis Masinate tööjuhendite läbitöötamine
Õppemeetodid	interaktiivne loeng, intervjuu, praktiline töö
Hindamine ja hindamismeetodid	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel. Hindamisülesanded: 1. Enamlevinud kõrreliste ja liblikõieliste heintaimede ning nende seemnete tundmine 2. Söödatootmiseks kasutatava tehnika seadistamine ja hooldamine juhise alusel
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	Praktiline töö, demonstratsioon, intervjuu
Õppematerjalid	A. Olt „Silo keemiline koostis ja toiteväärtus“ Tartu 2013 A. Bender „Eritüübiliste rohumaade rajamine ja kasutamine, I ja II osa.“ Jõgeva, 2006, 756 lk H.Older, „Piimakarjapidaja ja konsulendi käsiraamat.“ Saku, 1997, 231 lk

Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
3	T-KATEGOORIA MOOTORSÕIDUKIJUHT	3	K. Kalmus
Nõuded mooduli alustamiseks	Vähemalt B- või C1- kategooria mootorsõiduki juhiluba		
Mooduli eesmärk	Õpetusega taotletakse, et õpilane omandab T- kategooria masinate juhtimiseks vajalikke liiklusalaseid teoreetilisi teadmisi ja praktilisi oskusi masinate ohutul käsitlemisel ning liiklemisel asulavälisel ning asula teedel, vastavalt Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt kehtestatud nõuetele.		
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid		
Õpilane:	Õpilane:		

<p>1. käsitleb T-kategooria masina põhi-, lisa- ja abiseadmeid nõuetekohaselt</p>	<ul style="list-style-type: none"> • käsitleb T-kategooria masina põhi-, lisa- ja abiseadmeid, tagab masina häireteta juhtimise liikluses, korraldab nõuetekohaselt oma tööd masinal; • hindab masina tehnilist seisukorda lähtudes liikluse ning töö- ja keskkonnakaitse nõuetest; • järgib masina tehnohooldusgraafiku õigeaegset täitmist.
<p>2. juhib T- kategooria sõidukit iseseisvalt ja ohutult jälgides liiklust ja arvestades liiklusseaduse nõuetega</p>	<ul style="list-style-type: none"> • juhib T- kategooria sõidukit iseseisvalt, jälgib liiklust, näeb ette võimalikke ohte ning hoiab need ära. Liikleb ohutult erinevates tee- ja ilmaoludes teisi liiklejaid arvestavalt. Traktoriga teedel ja tänavatel liigeldes täidab liiklusseaduse nõudeid; • tegutseb õigesti liiklusõnnetuse korral.
<p>Teemad, alateemad</p>	<p>Liiklusreeglid ja käitumine liikluses Liiklusreeglid, käitumine erinevates liiklus- ja ilmastikuoludes. Juhikohustused. Liiklusreeglite nõuded, liikluskorraldusvahendite tähendus. Sõidukiasukoht liikluses.</p> <p>Masinaehitus Masinajamasina mootori erinevate süsteemide, seadmeteniingme hhanismid tööutamise põhimõtted.</p> <p>Masinakorras hoid, töökaitsese ja ohutustechnika Masinate korras hoiu põhimõtted, tööõiguse ja tervishoiualused, tööohutuse ja keskkonnakaitse nõuded.</p> <p>Liiklusohutus Üldteadmised liiklusohutusega seonduvast.</p> <p>Liikluspsühholoogia Üldteadmised liikluspsühholoogiast, inimese psühholoogilised omadused, liiklusohutust mõjuvad tegurid ja isikud omadused.</p> <p>Liiklusalase dlisanõuded ja eeskirjad Masinajuhtide nõuded ja keskkonnasäästvad hoiakud.</p> <p>Praktilised tööd: 1-4 õpiväljundite kohta 5 tundi</p> <p>Masinakäsitamine, harjutused õppeväljakul vastavalt traktori-, liikurmasinajamasinrongi juhiliiklusalastele kvalifikatsiooninõuetele lisa 4 alusel:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tervishoiu, tööohutuse - ja keskkonnakaitse nõuded enne masinakäivitamist; - masinajuhtimise, nende otstarve, mootoriohutuse käivitamine; - ohutu juhtimisvõtteid; - masinaga manööverdamise erinevate käikude kasutamisel; - sõithaagise või haagise ühendamise, haagise ohutu haakimine ning sõithaagise adme ga. <p>praktilised õitliikluses, ohutusmaanteel ja asulas, vastavalt traktori-, liikurmasinajamasinrongi juhiliiklusalastele kvalifikatsiooninõuetele lisa 5:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - sõitliiklusvoos (gabariidid, aeglanesõiduk, kiirus, teisteliiklejategaarvestamine); - ristmike ületamine; - sõitühesuunaliselteel; - peatuminejaparkimine; - möödasõitjatasipööre; - vähekaitstudliiklejad, nendeohutusetagamine. <p>Sõite rioludes</p> <ul style="list-style-type: none"> - sõitumus, vihma, lumesajusjapime ajal; - koolisõidueksam. 		
sh iseseisev töö 46 tundi	Teadmiste täiendamine kooli poolt väljastatud temaatilise õpimapi läbitöötamise käigus		
Õppemeetodid	Kontaktõpe. Loeng, vestlus, praktiline töö, arutelu ja analüüsimine.		
Hindamine ja hindamismeetodid	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonstratsioonülesannete alusel. Hindamisülesanded: 1. Teoreetilisteadmistekontroll: oskuste, käitumisejahoiaikutetundminevastavalt T-kategooriajuhikvalifikatsiooninõuetele. Teadmiste test, mis koosneb 60 valikvastustega küsimusest. Testi positiivseks soorituseks on vaja vähemalt 55 õiget vastust 2. Praktilise sõidu teostamine ja masina käsitlemine. Tulemust hinnatakse vaatluse teel, jälgides sealjuures kõiki liikluse, töö- ja keskkonnakaitse nõudeid		
sh hindekriteeriumid	Puuduvad		
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh täidetud iseseisvad tööd		
sh hindamismeetodid	Teadmiste test, praktiline sõidu ülesanne T kategooria masinaga, vestlus		
Õppematerjalid	E-õppematerjalid, „Tööohutusnõuded tõstukitega töötamise!“ Konspekt „Traktorid, liikurmasinad ja eritöomasinad koostaja“ Aide Autokool Liiklusseadus, liiklustestid		
Mooduli nr	Mooduli nimetus	Mooduli maht (EKAP)	Õpetajad
4	TÖÖOHUTUS, TURVALINE TÖÖKESKKOND JA ESMAABI	3	E. Laurson, H. Luhtmaa
Nõuded mooduli alustamiseks	Puuduvad		

Mooduli eesmärk	Õpilane rakendab töötervishoiu- ja tööohutuslaseid teadmisi ning korraldab ettevõttes töötervishoiu- ja tööohutuslaseid töid.
Õpiväljundid	Hindamiskriteeriumid
Õpilane: 1. selgitab töökeskkonnaga ja tööolmega seonduvaid ohte ja riske vastavalt juhistele	Õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • Teab ja selgitab töökeskkonnaga ja tööolmega seonduvaid ohte ja riske; • Selgitab tööõnnetuse ja kutsuhaigestumise põhjuseid, nende ennetamise võimalusi ning täidab vastavasisulist dokumentatsiooni.
2. tunneb töötervishoiu ja tööohutuse korralduse nõudeid riigi ja ettevõtte tasandil vastavalt eeskirjadele	<ul style="list-style-type: none"> • Orienteerub tööseadusandluses, töökeskkonna süsteemis ning riikliku järelevalve tavades; • Tunneb töötervishoiu ja tööohutuse korraldamise nõudeid ettevõttes; • Kirjeldab sisekontrolli läbiviimist, töötervishoiu ja tööohutuse tegevuskava ning töötajate sisekontrolli kava koostamist.
3. koostab riskianalüüsi, hinnates riske ning nende ohjamise abinõusid vastavalt juhistele	<ul style="list-style-type: none"> • Koostab riskianalüüsi arvestades töökeskkonna ohutegurid (füüsilised, keemilised, bioloogilised, füsioloogilised) ning nende mõju tervisele; • Kirjeldab riskide hindamise meetodeid ning nende ohjamiseks kasutatavaid abinõusid (tule- ja elektriõhutus ettevõttes, ergonoomika jm).
4. kirjeldab esmaabi olemust ja annab esmaabi	<ul style="list-style-type: none"> • Hindab kannatanu seisundit ja otsustab järgneva tegevuse; • Elustab kannatanu vastavalt situatsioonile; • Peatab verejooksu ja kutsub vajadusel kiirabi; • Selgitab haavade tekke põhjused ning seob haavad; • Iseloomustab traumasid ja luumurde ning nendega seonduvaid ohte. Fikseerib luumurru ja kutsub kiirabi; • Hindab füüsiliste ja keemiliste traumade ulatust ning raskusastet. Võimalusel annab esmaabi.
Teemad, alateemad	Töökeskkonna ohutus Töökeskkonna mõiste. Töökeskkonnas esinevad ohud. Töökeskkonna ohutegurid, nende mõju tervisele (füüsilised, keemilised, bioloogilised, füsioloogilised ja psühholoogilised ohutegurid). Tööohutus kalakasvanduses erinevates tööprotsessides ja masinate ning seadmete käsitsemisel. Ergonoomia. Tööolme Riskianalüüs. Riskianalüüsi mõiste. Riski hindamise meetodid. Riskide ohjamise abinõud. Töötervishoiu ja tööohutuse korralduse õiguslikud alused Töötervishoiu ja tööohutuse korraldus riigi tasandil (struktuur töökeskkonnasüsteemis, riiklik järelevalve) ja ettevõtte tasandil (tööandja ja töötaja kohustused ning õigused, töökeskkonnaspetsialist, töökeskkonnavolinik, töökeskkonnanõukogu). Koostöö. Sisekontroll. Töötervishoiu ja tööohutuse tegevuskava. Töötajate tervisekontroll. Õnnetusohu. Tööõnnetus ja kutsuhaigestumine. Tööandja ja töötaja vastutus

	Esmaabi Tegutsemine õnnetuskohal, elustamine, verejooksu peatamine, šokis kannatanu abistamine, esmaabi haavade, luumurdude, liigesevigastuste korral, sidumine esmaabi äkkhaigestumiste korral
sh iseseisev töö 38 tundi	Tutvub ohutus – ja kasutusjuhenditega Kontrollib esmaabikapi sisu säilivust ja olemasolu
Õppemeetodid	Arutelu, rühmatöö, harjutused, õppevideo analüüs, juhtumianalüüs
Hindamine ja hindamismeetodid	Õppeprotsessis rakendatakse kujundavat hindamist. Õpiväljundite saavutatust hinnatakse hindamiskriteeriumide ja demonratsioonülesannete täpsustavate hindamisjuhendite alusel. Hindamisülesanded 1. Teadmiste kontroll õpiväljundi nr 1 teemade kohta 2. Lahendab meeskonnatöona situatsioonülesande 3. Koostab riskianalüüsi juhendi abil 4. Elustamine 5. Sidumine
sh hindekriteeriumid	Puuduvad
sh kokkuvõtva hinde kujunemine	Mooduli kokkuvõttev hinne on mitteeristav. Hinne on „arvestatud“, kui on saavutatud kõik õpiväljundid lävendi tasemel, sh on täidetud iseseisvad tööd
sh hindamismeetodid	suuline vestlus, teoreetiliste teadmiste kontroll, kirjalik töö, praktiline töö
Õppematerjalid	Sotsiaalministeerium. Töökeskkonna käsiraamat http://www.ti.ee/ott/raraamat.pdf Töötervishoiu ja tööohutuse seadus. https://www.riigiteataja.ee/akt/106072012060 Töölepingu seadus. https://www.riigiteataja.ee/akt/122122012030 http://www.toolu.ee